

תלמוד

קטע שלא נלמד

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

בשאלון זה פרק אחד	–	100 נקודות
סך הכול	–	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

למדו היטב את המשנה ואת סוגיית הגמרא שבנספח. היעזרו בפירוש רש"י.
הסוגיה עוסקת במקרה שאדם גנב טלה ולאחר זמן מה החזיר אותו לבעלים. לאחר מכן אירע מקרה אונס בטלה.

ביאורי מילים:

נגרי – פסיעות

רקועתא – טלה שעורו טלוא

ענו על כל השאלות 1–10.

1. "אמר רב... והיא שלמה אסיפא".

א. הסבירו את דברי רב: "לדעת צריך דעת". (2 נקודות)

ב. על פי רב, כתבו מה יהיה הדין במקרה שהבעלים ידעו שהטלה נגנב, אך לא ידעו שהגנב החזיר אותו ו"מנו את הצאן ושלמה היא", והסבירו את הטעם לדין זה. (4 נקודות)

2. "ושמואל אמר... ורבי יוחנן אומר... רב חסדא אמר... והיא שלמה ארישא".

העתיקו למחברתכם את הטבלה ושבצו בה את הדין: חייב אן פטור, על פי הגמרא. שימו לב: בכל המקרים שבטבלה הגנב לא הודיע לבעלים שהוא החזיר את הטלה. (12 נקודות)

	הבעלים ידעו שהטלה נגנב	הבעלים לא ידעו שהטלה נגנב	הבעלים לא ידעו שהטלה נגנב
שמואל			
רבי יוחנן			
רב חסדא			

3. "אמר רבא... ואנקטה נגרי ברייתא".

עיינו ברש"י ד"ה "מ"ט דרב חסדא".

א. לאילו אמוראים רש"י מתכוון במילים "טעמא זכולה ניחא דעדיף להו לדעת משלא לדעת"? נמקו את תשובתכם. (6 נקודות)

ב. הסבירו את טעמו של רב חסדא על פי רבא. (4 נקודות)

4. "ומי אמר רבא הכי... לא דלא מני".
- א. "האי מאן דחזייה..." – הסבירו את המקרה ואת הסתירה שבדברי רבא על פי הגמרא. (6 נקודות)
- ב. הסבירו את תשובת הגמרא על סתירה זו. (4 נקודות)
5. "ומי אמר רב הכי... ברקועתא".
- א. "ומי אמר רב הכי" – מה אמר רב, ומהי הקושיה של הגמרא על דבריו? (6 נקודות)
- ב. על פי תשובת רב חנן בר אבא, מדוע הגנב פטור גם אם בעל העדר לא מנה את הצאן? (4 נקודות)
6. "לימא כתנאי... ובפלוגתא דרב חסדא ורבי יוחנן".
- א. (1) "בסלע לדעת ובפלוגתא דרב ושמואל" – הסבירו את מחלוקת רבי ישמעאל ורבי עקיבא במקרה זה.
- (2) "בטלה שלא לדעת ובפלוגתא דרב חסדא ורבי יוחנן" – הסבירו את מחלוקת רבי ישמעאל ורבי עקיבא במקרה זה. (8 נקודות)
- ב. אחד מארבעת האמוראים סובר כרבי ישמעאל בין "בסלע לדעת" ובין "בטלה שלא לדעת". ציינו מיהו האמורא הזה, והוכיחו את תשובתכם. (5 נקודות)
7. "אמר רב זביד משמיה דרבא... לא כלתה לו שמירתו".
- א. "בשומר שגנב מרשות בעלים כולי עלמא לא פליגי כדרב חסדא". מדוע במקרה כזה כולם מסכימים עם ההסבר של רב חסדא? (3 נקודות)
- ב. על פי רב זביד משמיה דרבא, הסבירו את דעת רבי עקיבא ואת דעת רבי ישמעאל. (6 נקודות)
8. א. שומר שגנב מרשותו – רבי עקיבא סובר שכלתה לו שמירתו. הרב יעקב ישראל קנייבסקי ("הסטייפלר") דן בסברת רבי עקיבא. עיינו בדבריו, וענו על השאלות שאחריהם. דיש לחקור בסברת רבי עקיבא דכלתה שמירתו אם הוא מטעם דאנן סהדי דשוב לא ניחא להבעלים שיהא זה שומר שלהם... או דמכל מקום שומר הוא עדיין כיוון שכבר העמידוהו במקומו ולא סילקוהו בפירוש... אלא הטעם דכלתה שמירתו הוא מצד התהוותו גזלן, ודין גזלן שחל עליו מסלק ממנו דיני שומר. (הרב יעקב ישראל קנייבסקי, "הסטייפלר", קהילות יעקב, חלק א, סימן יא)
- (1) הסבירו בלשונכם את שני צדדי החקירה.
- (2) מדברי רש"י אפשר להוכיח את אחד הצדדים בחקירה. כתבו מהו צד זה, והעתיקו למחברתכם את המילים מדברי רש"י שמוכיחות זאת. (5 נקודות)
- ב. עיינו בדברי הרב יעקב בצלאל ז'ולטי שלפניכם, וענו על השאלה שאחריהם. והנה בהא דאמר רבי עקיבא דשומר שגנב מרשותיה כלתה לו שמירתו... ויש להסתפק בשומר אבדה שגנב מרשותיה אם כלתה לו שמירתו... דשומר אבדה... רחמנא שעבדיה בעל כורחיה להיות שומר על האבדה... (הרב יעקב בצלאל ז'ולטי, משנת יעבץ, חושן משפט, סימן מא)
- על פי כל אחד משני צדדי החקירה שבסעיף א, כתבו מה יהיה הדין של שומר אבדה שגנב מרשותו, על פי רבי עקיבא. נמקו את תשובותיכם. (5 נקודות)

9. "לימא מניין פוטר תנאי היא... ומר לית ליה דרבי יצחק".

א. "הגוזל את חברו והבליע לו בחשבון" – בנוגע לדין במקרה זה יש מחלוקת בין שתי ברייתות, והגמרא קושרת מחלוקת זו למחלוקת בשאלה אם מניין פוטר או לא.

הסבירו את המקרה, והסבירו את המחלוקת בין הברייתות בשאלה אם מניין פוטר או לא. (5 נקודות)

ב. "אמרי אי סבירא לן כרבי יצחק... ומר לית ליה דרבי יצחק".

איזו ברייתא היא כדעת רבי יצחק, ואיזו ברייתא אינה כדעת רבי יצחק? נמקו את תשובותיכם. (5 נקודות)

10. "ואי בעית אימא דכ"ע אית להו דרבי יצחק... הא דלית ליה זוזי אחריני בכיסיה".

א. "ואי בעית אימא דכ"ע אית להו דרבי יצחק... והא דמני ורמא לידיה" – איזו ברייתא עוסקת במקרה "דמני ורמא ליה בכיסיה", ואיזו ברייתא עוסקת במקרה "דמני ורמא לידיה"? נמקו את תשובותיכם. (5 נקודות)

ב. "ואיבעית אימא אידי ואידי דמני ורמא בכיסיה... הא דלית ליה זוזי אחריני בכיסיה" – איזו ברייתא עוסקת במקרה "דאית ליה זוזי אחריני בכיסיה", ואיזו ברייתא עוסקת במקרה "דלית ליה זוזי אחריני בכיסיה"? נמקו את תשובותיכם. (5 נקודות)

בהצלחה!

הגוזל ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

מתני' חייב באחריותו. דמכר גנבה קס ליה ברשותיה והשגה דעבד לאו השגה היא עד שמודע להו לבעלים: ומנו אס האלן. אחר שהחזירו והיא שלימה הרי יש כסף דעת בעלים: גמ' לדעת לריך דעת. אס הכירו הבעלים שנגנב מהן טלה לריך שידעם כשיחזירנה ואי לא הודע להו אע"ג דמנו את האלן והיא שלימה עדיין חייב באחריותה דכיון דידע היא ליה גזילה גמורה ובעינן השגה מעליותא: שלא לדעת. לא הכירו בעלים קודם חזרה שמהא לאנס חסירה כלום ולאחר חזרה מנו את האלן והיא שלימה פטור מנין: אסיפא. לא ידעו הבעלים בגניבתו ובחזרתו ומנו את האלן והיא שלימה פטור אבל ידעו לא מהני מנין: ושמואל אמר בין לדעת בין שלא לדעת מנין פטור ובי קמי מנו אס האלן אכולה. בין ידעו בין שלא

מתני' ההגונב טלה מן העדר והחזירו ומת או גנב חייב באחריותו לא ידעו בעלים לא בגניבתו ולא בחזירתו ומנו את הצאן ושלימה היא פטור: גמ' אמר רב לדעת צריך דעת שלא לדעת מנין פטור וכי קתני ומנו את הצאן והיא שלימה אסיפא ושמואל אמר בין לדעת בין שלא לדעת מנין פטור וכי קתני ומנו את הצאן קתני ומנו והיא שלימה פטור אכולה ורבי יוחנן אמר לדעת מנין פטור שלא לדעת אפי' מנין גמ' לא צריך וכי קתני ומנו את הצאן והיא שלימה ארישא רב חסדא אמר ללדעת מנין פטור שלא לדעת צריך דעת וכי קתני ומנו את הצאן והיא שלימה ארישא אמר רב

ידעו והכי משמע מתני' הגונב טלה ורישא כשהכירו זה הבעלים וידעו שנגנב מהן קאי מדקמתי סיפא לא ידעו מכלל דרישא בידעו והחזירה ומת חייב באחריותו וכן לא ידעו בגניבתו ובחזירתו נמי חייב אבל מנו את האלן והיא שלימה פטור בין רישא בידעו בין סיפא דלא ידעו: ור' יוחנן אמר לדעת מנין פטור שלא לדעת אפינו מנין לא לריך ומנו אס האלן ארישא. והכי קתני הגונב טלה דהיינו ידעו אחרי כן והחזירו חייב באחריותו היכא דלא מנו אכל לא ידעו הבעלים בגניבתו ובחזרתו אפי' אין מנין או שמנו אפילו הוא ידעיה פטור: ור' חסדא אמר לדעת מנין פטור שלא לדעת לריך להודיעו. אס לא הודיעו אע"ג דמנו חייב ומנו את האלן ארישא והכי משמע מתני' חייב באחריותו בין מנו בין לא מנו אימתי בזמן שלא ידעו בעלים בחזרתו ובגניבתו ואם מנו הנך דרישא את האלן לאחר חזרה פטור:

מ"ע דרב חסדא. בשלמא טעמא דכולהו ניהא דעדיף להו לדעת משלל לדעת ועוד מתני' ניהא לתרוי' כוותיהו טפי: הואיל ואנקטה נגרי ברייתא. למדה ללאת חוץ ומעתה לריכה שימור יפה וכיון דלא ידעו בעלים לא מודעיה זה אבל לדעת מנין פטור שהרי הכירו שנגנב והחזירה ומעכשיו יזהרו זה: האי מאן דחוייה להנריה דאגבה אימרא מעדרא דידיה. כדי לגונבה: אע"ג דמנין אלמא לדעת צריך דעת: הווינו לעדר. שיש לו לבעל הבית במדבר ילא ואע"ג דליכא לא לדעת ולא מנין ורב לא סגי ליה בלא

חד מהני: בריקועפא. שהטלה ניכר הוא כשנגנב וניכר הוא לרועה במדבר כשיתוסף על צאנו ואפי' לא מנה: איס להו דרבי יאחק. והבעלים יודעין בגניבתו שמנו והיא חסירה ולאחר חזרה מנו והיא שלימה: מאי לאו בפלע. פליגי לדעת כדפרישית וידעו הבעלים בגניבתו וקאמר רבי ישמעאל מנין פטור שאדם עשוי למשמש בביסו ומנה והיא שלימה פטור וכשמואל דאמר לדעת מנין פטור ור"ע כרב דאמר לדעת צריך דעת: בעל פליגי שלא לדעת ובפלוגתא דרב חסדא ור' יוחנן. דרבי ישמעאל דאמר למקום שנגב יחזיר כרבי יוחנן דאמר שלא לדעת אפילו מנין לא צריך ור"ע כרב חסדא דאמר שלא לדעת מנין דעת: ה"ג וזכר משמיה דרבא בגונב מרשות בעלים דכ"ע לא פליגי. דסניא להו כרב חסדא כדמפרש טעמא משום דאנקטה נגרי ברייתא והכא בשומר שנגב מרשות עצמו עסקין ובעי למפטור נפשיה מן הבעלים בטענת גניבה או אבידה וכ"ע כרב חסדא דאמר שלא מדעת צריך דעת: ר"ע סבר. כיון שנעשה גנב כלתה שמירתו דתו לא מהימן להו לבעלים דהא ה"ל גונב שלא לדעת צריך דעת ולא אמרינן סגי בדעת שומר והא איהו ידע בחזירתו: ורבי ישמעאל סבר. עדיין הוא שומר עליו וסגי בדעת דידיה: והבליע לו בחשבונו. לאחר זמן לקח הימנו מקח וכשתנן לו דמיס הוסיף עליהם מעות הגזילה והבליע בחשבונו שהיה צוש לומר הרי גזילתך ילא: אדם עשוי למשמש. ולמנות כמה בביסו וזה מיד מנה אחריו ומלא יותר מדמי המקח והכיר שהחזיר לו גזילתו: לים ליה דר' יאחק. וליכא מנין: הא. דקתני לא ילא דמני גזלן ורמא לדיה דגזול הלכך איכא למימר דהשליכו זה לחיבתו ולא מנאן: והא. דקתני ילא דמני גזלן ורמא לביסיה דגזול וכיון דלית לן דר' יאחק מנין פטור: איס ליה זווי אחריני בביסיה. ולא ידע כמה:

מ"ט דרב חסדא הואיל ונאנקטה נגרי ברייתא ומי אמר רבא הכי והאמר רבא האי מאן דחוייה לחבירה דאגבה אימרא מעדרא דידיה ורמא ביה קלא ושדייה ולא ידע אי הדריה אי לא הדריה ומת או גנב חייב באחריותו מאי לאו אע"ג דמני לא דלא מני ומי אמר רב הכי והאמר רב החזירו לעדר שבמדבר יצא אמר רב חנן בר אבא מודה רב א' בריקועתא לימא כתנאי ההגונב טלה מן העדר וסלע מן הכיס למקום שגנב יחזיר דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר צריך דעת בעלים סברוה דכולי עלמא אית להו דרבי יצחק דאמר רבי יצחק א' אדם עשוי למשמש בביסו בכל שעה מאי לאו בסלע לדעת ובפלוגתא דרב ושמאל (לא) בטלה שלא לדעת ובפלוגתא דרב חסדא ור' יוחנן אמר רב זביר משמיה דרבא ב' בשומר שנגב מרשות בעלים כ"ע לא פליגי כדרב חסדא והכא בשומר שנגב מרשותו א' שיחזיר למקום שנגב קמיפלגי ר"ע סבר יכלתה לו שמירתו ור' ישמעאל סבר לא כלתה לו שמירתו לימא מנין פטור תנאי היא דתניא ההגוזל את חבירו והבליע לו בחשבונו תני חדא יצא ותניא אידך לא יצא סברוה דכ"ע אית להו דר' יצחק דאמר אדם עשוי למשמש בביסו בכל שעה ושעה מאי לאו בהא קמיפלגי דמ"ד יצא סבר מנין פטור ומאן דאמר לא יצא סבר מנין אינו פטור אמרי אי סבירא לן כר' יצחק כ"ע לא פליגי דמנין פטור אלא בדרבי יצחק קמיפלגי מר אית ליה דר' יצחק ומר לית ליה דר' יצחק ואי בעית אימא דכ"ע אית להו דר' יצחק ולא קשיא הא דמני ורמא ליה בביסיה והא דמני ורמא לידיה ואיבעית אימא אידך ואידך דמני ורמא בביסיה הא דאית ליה זווי אחריני בביסיה הא דלית ליה זווי אחריני בביסיה: